

T.B.M.M.
HALKLARIN DEMOKRATİK PARTİSİ
Grup Başkanlığı

Sayı : 1198
Tarih : 26.02.2016

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

UNESCO'nun Dünya Kültür Mirası listesinde bulunan Diyarbakır Surları' nın çevrelediği Sur ilçesinde, 84 gündür devam eden sokağa çıkma yasağı süresince ilçede bulunan tarihi ve anıtsal yapıların, ibadet mekânlarının uğradığı tahribatın tespit edilmesi amacıyla Anayasa'nın 98'inci, İçtüzüğü'nün 104 ve 105'inci maddeleri uyarınca bir Meclis araştırılması açılmasını arz ve talep ederiz.

Sibel YİĞİTALP

HDP Diyarbakır Milletvekili

GEREKÇE

Bir tarih ve kültür kenti olma özelliğini her zaman koruyabilmeyi başaran Diyarbakır, birçok uygarlığa ev sahipliği yapmış, bu uygarlıkların zengin tarihi ve kültürel mirasına sahip önemli bir bölge merkezidir. İlk yerleşim, M.Ö. 5. binyılda İçkalede Amida höyükte görülmektedir. M.Ö. 3000'li yıllarda Hurrilerin ilk kale yapısı ile birlikte oluşmaya başlayan kale kente egemen olan 33 medeniyetin izleri ile şekillenerek çok katmanlı ve çok kültürlü bir oluşum süreci içinde günümüze kadar ulaşmıştır. Hurriler ve ardından Asurlularla başlayan ve M.S. 4. yüzyılda Roma İmparatorluğu döneminde giderek genişleyen ve en son şeklini İslam dönemi hâkimiyetinde alan Diyarbakır kalesi, bölgede hüküm süren medeniyetlerin, kültürlerin ve dönemin ihtiyaçları doğrultusunda şekillenerek özgünlüğünü ve 7.000 yıllık tarihsel varlığını kesintisiz bir biçimde sürdürmüştür.

Tarih boyunca önemli ticaret yolları üzerinde önemli bir durak olan Diyarbakır Roma döneminde önemli bir garnizon kenti iken İslam devletlerinden Mervani, Artuklu ve Akkoyunlular döneminde de başkentlik yapmış önemli bir kenttir. Tarih içerisinde birçok savaşa tanık olan kale, onarım ve eklemelerle bugüne kadar ayakta kalmış ve her işlemin kale üzerinde kitabelerle belgelenmesi kaleyi bir 'Yazıtlar Müzesine' dönüştürmüştür. Diyarbakır kalesi 7.000 yıllık tarihe sahip kenti çevrelemektedir.

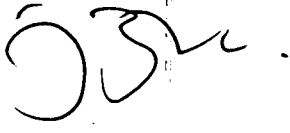
Diyarbakır'ın Sur ilçesindeki Suriçi bölgesinin tamamı 1988 yılında "kentsel sit alanı" ilan edilmiş ve ardından 2015 yılı Temmuz ayında da Diyarbakır Kalesi ve Hevsel Bahçeleri UNESCO'nun "Dünya Kültür Mirası" listesine alınmıştır. Sur'da 454'i sivil yapı, 148'i anıtsal yapı niteliğinde olmak üzere toplamda 602 tescilli yapı vardır ve bunlara kentsel dokunun diğer tamamlayıcıları eklendiğinde çok ciddi bir kültür varlığının söz konusudur. Bu yapıların içerisinde; 40 camii ve mescit; 19 ziyaret, türbe, hazire; 11 kilise ve 4 medrese bulunmaktadır.

Sur ilçesinde daha önce 5 kez daha sokağa çıkma yasağı ilan edilmiştir. Bu yasaklar kaldırıldıktan hemen sonra bölgeye giden inceleme heyetlerinin hazırladıkları raporlara ve basına yansıyan görüntülere göre ilçedeki birçok tarihi yapı ve ibadet mekânının zarar görmüştür. Zarar gören tarihi mekânlardan bazıları; Kurşunlu Camii, Dört Ayaklı Minare, Paşa Hamamı, Haşırılı Halk Meclisi, Yoğurtlu Pazarı, Sırp Gragos Ermeni Kilisesi, Katolik Ermeni Kilisesi, Hacı Hamit Cami ve Dengbêj Evidir.

84üncü gününe giren 6. yasak sürecinde ise alana girilemediği için tarihi yapıların akıbeti bilinmemektedir. Sadece basına yansıyan görüntülerden edinilen bilgilere göre; anıtsal ve sivil mimari yapıların ciddi anlamda tahribata uğradığı görülmektedir. Bir önceki yasakta tahribatın en çok yaşandığı yer olan Kurşunlu Cami'nin yanmış olduğu fakat buna rağmen şadırvanının halen yerinde olduğu bilinmekteyken basına yansıyan son görüntülerde ise bu şadırvanın da tahrip olduğu görülmektedir.

Bölgede tahribata uğratılan yapıların UNESCO listesinden çıkarılması riski vardır. Sokağa çıkma yasakları devam eder ve tarihi yapıların tahribatı önlenemezse Suriçi'nin UNESCO'nun "Dünya Kültür Mirası" listesinden çıkarılıp, 'Tehlike Altındaki Dünya Miras Listesi'ne alınması ihtimali çok yüksektir.

Binlerce yıllık medeniyete ev sahipliği yapan kentin Sur ilçesinde neredeyse bir mevsim boyunca sokağa çıkma yasağı ilan edilmesi; bölgedeki halkın sadece yaşamına değil aynı zamanda tarihine, kültürüne de yasak koymakta ve yok etmeye çalışmaktadır. Sur ilçesinde 84 gündür devam eden sokağa çıkma yasağı süresince ilçede bulunan tarihi ve anıtsal yapıların, ibadet mekânlarının uğradığı tahribatın tespit edilmesi için bir komisyon kurulması elzemdir.

1. İdris Baluken
HDP Diyarbakır Milletvekili

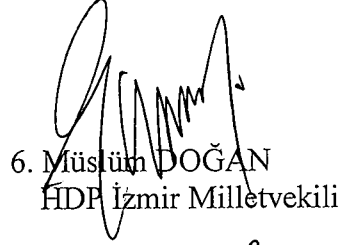
2. Filiz KERESTECİOĞLU
HDP İstanbul Milletvekili

3. Garo PAYLAN
HDP İstanbul Milletvekili

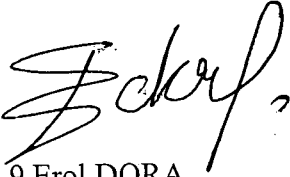
4. Huda KAYA
HDP İstanbul Milletvekili

6. Müslüm DOĞAN
HDP İzmir Milletvekili

8. Ali ATALAN
HDP Mardin Milletvekili

9. Erol DORA
HDP Mardin Milletvekili

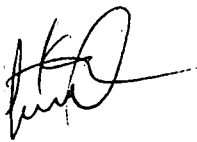
11. Mithat SANCAR
HDP Mardin Milletvekili

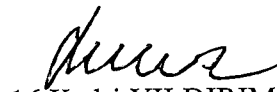
13. Ahmet YILDIRIM
HDP Muş Milletvekili

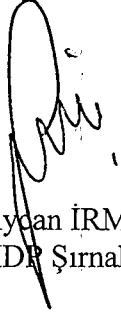
14. Burcu ÇELİK ÖZKAN
HDP Muş Milletvekili

15. Besime KONCA
HDP Siirt Milletvekili

16. Kadri YILDIRIM
HDP Siirt Milletvekili

17. Aydan İRMEZ
HDP Şırnak Milletvekili

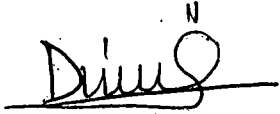
18. Faysal SARIYILDIZ
HDP Şırnak Milletvekili

19. Ferhat ENCU
HDP Şırnak Milletvekili

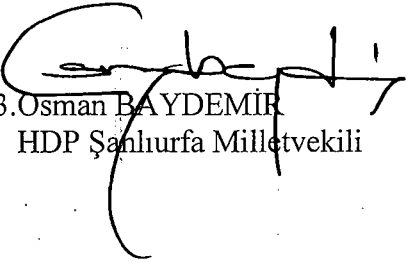
20. Leyla BİRLİK
HDP Şırnak Milletvekili

21. Dilek ÖCALAN
HDP Şanlıurfa Milletvekili

22. İbrahim AYHAN
HDP Şanlıurfa Milletvekili

23. Osman BAYDEMİR
HDP Şanlıurfa Milletvekili

24. Alican ÖNLÜ
HDP Tunceli Milletvekili

27. Nadir YILDIRIM
HDP Van Milletvekili

28. Tuğba HEZER ÖZTÜRK
HDP Van Milletvekili